

Gedicht

In het tijdschrift De Hoefsmid (1899 / 4e jrg.) staan de volgende 'dichtregels'. Wellicht dat de eerste generatie smeden Wijnbergen ze ooit gelezen heeft, tenminste wanneer er 'tied' voor was (zie Smederij Wijnbergen Doornspijk).

HOEFSMIDKUNST IN DICHTREGELS door een gediplomeerd hoefsmid

*Op hoefijzers met kalkoenen en stooten
Zullen de paarden het langste lopen.
Maar of het zoo het beste is?
Het tegenovergestelde verzekert Moubis!
Ook kapitein Quadekker is die meening
toegedaan,
Dus zullen wij ze maar licht er onder slaan.
Verheugd en blij, zijn wij in de smederij.*

*Ook in de sportwereld speelt het hoefijzer zijn rol,
Modemagazijnen zijn er aan overvol.
Op de strikken van dames en heeren
Ziet men vaak het hoefijzer verkeerden.
Het wordt gedragen tot nut en plezier,
En daarop zijn wij smeden zeer fier.
Werken aan 't vuur, dat valt ons niet zuur.*

*Vaak heeft het hoefijzer een rol gespeeld,
Meermalen heeft het groot geluk geteeld.
Komt men in stallen en schuren,
Vindt men het hoefijzer aan de muren.
Het heeft zijn ridders onder armen en rijken,
Wat wil men schooner bij 't hoefijzer vergelijken.
Aan de bank, werken we alles blank.*

*Hoefijzers zijn er van zilver en goud,
Men vervaardigt ze gloeiend en koud.
Nu heb ik mijn versje klaar;
Wie tokkelt nu even de snaar?
Ja, ik weet niet wie
Zal maken een fraaie melodie.
Bij den dag, is het beste voor beslag.*

*Doch zeker zijn er onder de lezers van Vulkaan
Mannen die aan de muziek hebben gedaan.
Wie zal het rijmpje begeleiden
En ons allen de wijs er op leeren?
Wij smeden zullen paarden beslaan,
Dat ze er gemakkelijk op zullen gaan.
Met de lamp, Gaat het zoo al navenant.*

v.A.

Commentaar

Het is te hopen dat de gediplomeerde versjesdichter v.A. de smeedkunst beter verstond dan de dichtkunst.

De Hoefhamer wordt gesponsord door:
Scheepswerf Balk Urk BV
Do-it The Signmakers Elburg
Mustad Benelux Lelystad
Bramco metaal Kampen

DE HOEFHAMER

MUSEUMSMEDERIJ ELBURG

HOEFHAMER NIEUWS

Nieuwsbrief De Hoefhamer • www.museumsmederijelburg.nl • december 2020, nr. 30, jaargang 12

Hoefhamer Nieuws nr. 30

Beste donateur / vrijwilliger,

Hierbij ontvangt u weer een nieuwsbrief van de museumsmederij De Hoefhamer met daarin o.a. een uitgebreid artikel over ons verkoopssucces: de vreugdewipper.

Vijftienduizend

De Stichting tot instandhouding van de Elburger smederij heeft voor de exploitatie meerdere inkomsten: donaties (waarvoor dank!), inkomsten van de cursussen smeden, van uitgevoerde opdrachten én van de verkoop van allerlei producten waaronder plantenstekers, regenmeters, briefopeners en vooral vreugdewippers. Er zijn in de afgelopen jaren meer dan 15.000 wippers gemaakt en verkocht! Een opmerkelijk succes. Al met al is er zo'n 3,75 km materiaal verwerkt, met name 6 mm rond en vierkant. Eerlijk is eerlijk, we hebben de naam vreugdewipper niet zelf bedacht. Die bestond al zoals blijkt uit het lijstje Double Dutch. De naam is overigens een gouden vondst, die vaak lacherige en hilarische reacties uitlokt én de verkoop danig stimuleert.

Tegen belangstellenden wordt vaak gevraagd zelf een vreugdewipper uit te zoeken want 'ze zijn allemaal verschillend.' Ze zijn immers handmatig door meerdere vrijwilligers gesmeed. Een vreugdewipper bestaat uit drie onderdelen, te weten de krul (ook wel varkensstaart genoemd), de schacht en tenslotte de lip. Sinds 2008 zijn door onze vrijwilligers meerdere modellen ontworpen zoals blijkt uit onderstaand overzicht. Iedere smid heeft zo zijn eigen vormgeving ontwikkeld. Het begon in 2007/2008 met een simpele wipper van 6 mm rond met gladde schacht, de wipper basic (1).

Al snel ging men over tot het torderen van de schacht, die echter eerst vierkant gesmeed

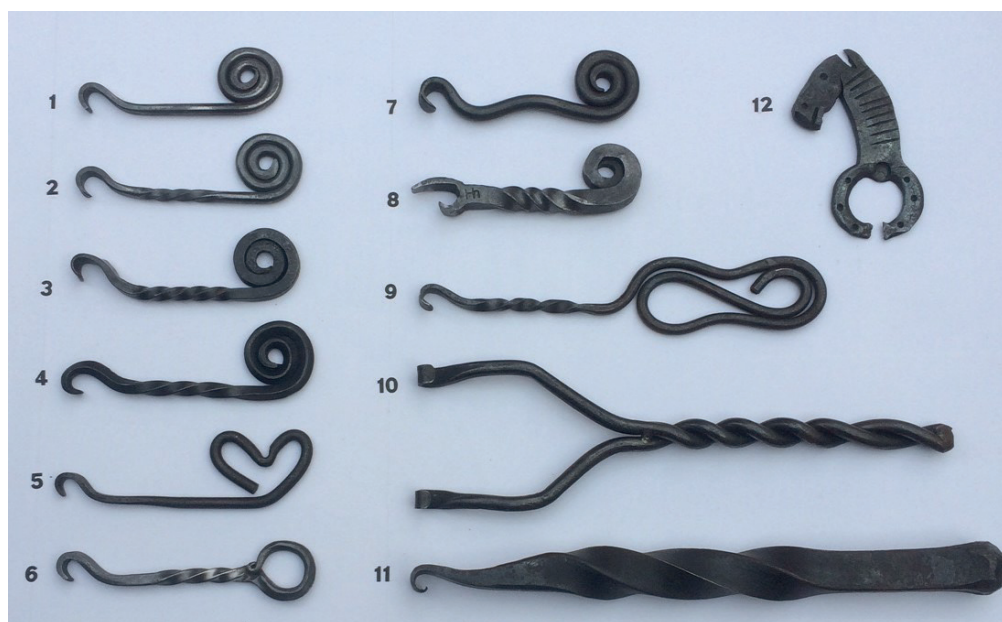

moest worden, de wipper de luxe (2).

Natuurlijk werd er ook 6mm vierkant gebruikt. Nummer 3 is gemaakt door Ben van Eerde, die met boekhoudkundige precisie kans ziet bijkans identieke vreugdewippers te maken. Niks niet 'allemaal verschillend.'

Nummer 4 is ook van 6mm vierkant maar dan een kwart slag gedraaid. Dat geeft een bijzonder fraai effect. Gerrit Kragt tekende voor dit model. Romanticus Tom Boersma maakt wippers met een hartje (5). Zeer gewild met name tijdens Valentijnsdag.

Bert Hanekamp heeft de krul vervangen door een zeer kundig gesmeed oog (6). Op de foto niet goed te zien maar u bent van harte welkom in de

museumsmederij om een dergelijk fraai exemplaar te bewonderen.

Nummer 7 behoeft enige toelichting. Een aantal jaren geleden introduceerde de Nederlander Laurens van den Acker (1965), Senior Vice President of Corporate Design bij de Franse autoproducent Renault, binnen de harde 'mannen-auto-wereld' de contrasterende vrouwelijke, golvende lijn. Vandaar dat er tegenwoordig Renaultjes rondrijden met een wulps golfje en kek deukje op de zijanten zoals bij de sensuele Clio en speelse Twingo. Dit heeft Van den Acker echter niet zelf bedacht want in de museumsmederij van Elburg maakt Leo Jansen al sinds jaar en dag vreugdewippers met een dergelijke vrouwelijk design. Vreugdewippers van het dikkere 8 mm rond en een schacht met een zachte, goed in de hand liggende golf, de Renault onder de wippers! Waarvan acte. En dan het buitenbeentje (8) van John van Midden, een echt mannending met agressie bek om de dop als het ware van de fles te rukken. Gemaakt van 8 of 10 mm vierkant, zeer fraai getordeerd.

De nummers 9 t/m 12 zijn allemaal gesmeed door Gerrit Kragt, die in zijn werk een typisch 20e eeuwse designstijl hanteert en wel het eclecticisme, bestaande uit een mix van stijlen en modellen. Nummer 9 heeft een art nouveau handvat, met nummer 10 kan de dorstige bierdrinker twee flesjes tegelijkertijd openen (enige oefening is aan te raden), nummer 11 (Scandinavian design) is voor grote mannen en dito flessen. En dan de uit de toon vallende paardenkop (12). Met dit model lapt Gerrit alle kenmerken van de oorspronkelijke vreugdewipper aan zijn laars, niks krul of schacht! De paardenkop is zeer gewild en wordt vaak warm verkocht vanaf het aambeeld.

Wat onze vreugdewippers zeer aantrekkelijk maakt is natuurlijk de 'weggeefprijs' van drie euro (voor de meeste modellen) maar zeker ook de fraaie verpakking. Met dank aan Hennie van Eerde!

Heraldisch wapen familie Hoefhamer.

In herinnering

Op zaterdag 7 november jl. overleed op de leeftijd van 78 jaar de heer Hans Hoefhamer. De heer Hoefhamer was er trots op dat de museumsmederij genoemd is naar zijn familie. In 2006 onthulde hij dan ook samen met zijn zus Josien het door leermeester H. Smit vervaardigde fraaie uithangbord van de museumsmederij. Maar daar bleef het niet bij. Enige jaren later volgde hij samen met zijn zoon Sebastiaan met succes een cursus smeden. En dat was geen sinecure want hij was woonachtig in Jabeek (Limburg). Maar de heer Hoefhamer bleef ten diepste een Elburger, die ervan droomde ooit weer in zijn geboorteplaats aan de vml. Zuiderzee te gaan wonen.

Vader Hans en zoon Sebastiaan ontvangen het certificaat na afloop van de cursus smeden.

Smederij Wijnbergen Doornspijk

In de afgelopen jaren is in Hoefhamer Nieuws aandacht besteed aan de smederijen van de gemeente Elburg. Er verschenen achtereenvolgens korte artikelen over Smederij Pleiter in Oostendorp, over de Elburger smeden Zoet, Sterken, Hulst en De Gunst en tenslotte over smederij Companjen/Compaijen uit Doornspijk. Eén smederij ontbreekt nog: Smederij Wijnbergen Zuiderzeestraatweg 130 te Doornspijk. Het bedrijf is sinds 1 november 1919 in Doornspijk gevestigd en bestaat nu dus 101 jaar!

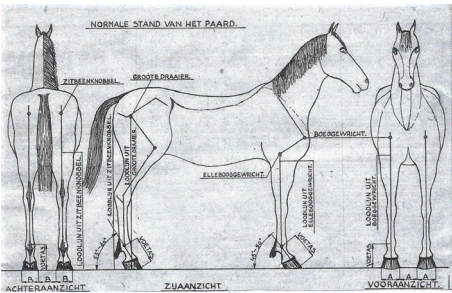

Smederij Wijnbergen in Doornspijk.

Het is altijd actief geweest in de branche Reparatie en onderhoud van machines voor de agrarische sector. In het verleden zijn er ook paarden beslagen, zoals blijkt uit het geëmailleerde bordje van de vakgroep smederij. Helaas is de huidige eigenaar, de heer J. Wijnbergen, niet bereid om mee te werken aan een kort verhaaltje over zijn bedrijf. Al sinds 2019 beweert hij 'de komende tied geen tied' te hebben.

Bordje vakgroep smederij.

Pagina uit het leerboek Praktische wenken voor HOEFSMEDEN van J. van der Mheen.

De heer R. Pauli beslaat een paard.

Schenkingen

In de afgelopen periode mochten we een tweetal schenkingen in ontvangst nemen:
• Van de familie Van der Mheen uit Barneveld kregen we een fraai, houten kastje met daarin 27 verschillende hoefijzers. Een dergelijk kastje is vaak te vinden in de werkplaats van een hoefsmid, die het gebruikt om zijn vakmanschap te tonen. In één van de hoefijzers is een metalen plaat met inscriptie gemonteerd: Cursus Rijks Hoefsmidschool 1 Oct. 1909 - 1 April 1910 Amersfoort J. v.d. Mheen.

Hoefijzer met inscriptie.

• Oud-hoefsmid R. Pauli uit Den Haag schonk een blikken trommel vol met 'kalkoenen en stooten' en een serie prachtige foto's van zijn werkzaamheden als hoefsmid.

Voorzitter T. Boersma ontvangt de blikken trommel uit handen van oud-hoefsmid R. Pauli.